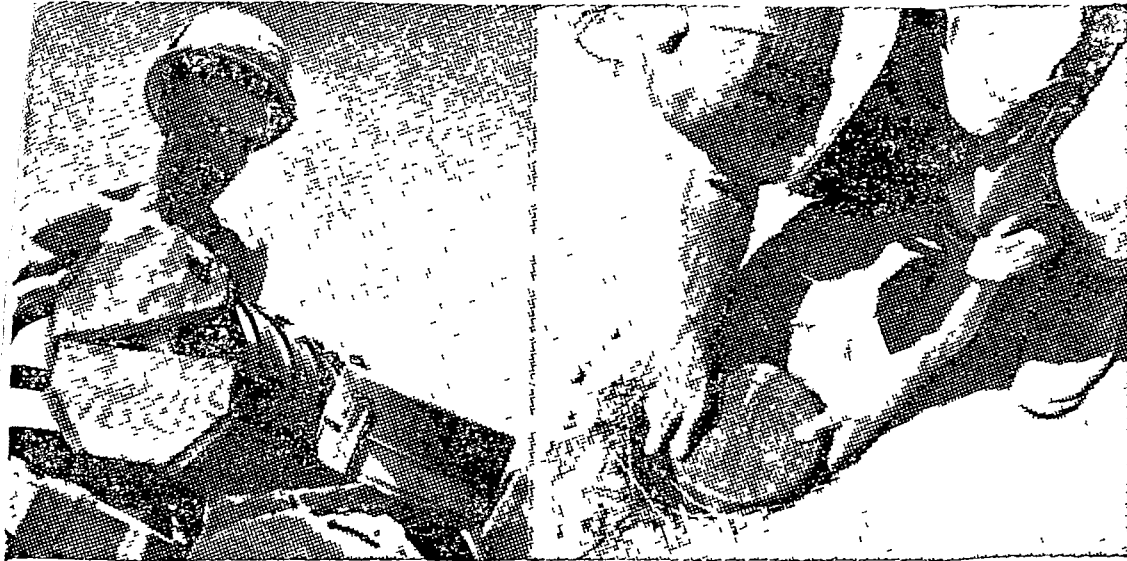

על ידם, מארכים לרצי-אופנוע וכדומה. ו. התקפות על מכוניות-המטה ומעונות-מגן הפסקת קשרי-הטלפון וכיו"ב.

הוצאתו מן האריוזה

הנחת המוקש הא-ט.

אנו רואים, איפוא, שמקטיקת ההתנוונות הא.ט. של הרוסים מתכוונת לצייר לא רק כלפי הטנק הבודד אלא גם על כל יחידות-השריון. הצלחתה של השיטה הרוסית הזאת ברורה כיום לעין כל, אם כי, מבחינה איסטרטגית רחבה – ודאי שיחסיו היא. ונראה הדבר, כי את האמצעי כנגד הטנק ש"אין לנצחו" – יש לחפש תמיד (כמובן, בתוך המסגרת של טקטיקה-ירבתי נמישה ומציאותית מאד) – לאו-דוקא בריכוז בלבד של כוחות-אש חזקים יותר ויותר, ושל תחבולות-קרב תכניות אחרות (והתקפות הנגד מן האויר בכלל זה), אלא גם בלוחמים יחידים מאומנים כראוי, מצוידים כהלכה ומאורגנים יפה, ובעיקר – התקיפים בדעתם והמונהגים בדרך הנכונה.

קולונל ג'. א. וייד

מחסומי דרך

מסופקני, אם אפשר למצוא בפעולות הצבאיות נושא שיש בו ענין יותר מאשר מחסומי-דרך. מדי ראיתי מחסומי-דרך, אני סח לעצמי: "הנה שדה-קרב קטין". אפשר ובאחד הימים יתנגשו כאן אנשים לחיים ולמוות. כאן, בועיר אנפין, יגיעו לכלל שימוש כל העקרונות הגדולים של האיסטרטגיה והטקטיקה, באותה מדה ממש כאשר במלחמת ארמיון שלמות. ואני מתחיל לתאר לעצמי בדמיון את השפל והגיאנות במאבק שיבוא כדי להשתל על מחסומי-הדרך, ובעיני רוחי אני רואה כל פרט קטן בסביבה, שיש לייחס לו חשיבות בהתנגשות הדמים הצפויה.

ואם כי מחסום-דרך נראה כיום בסביבה השלוח, כדבר שאיננו במקומו, מי יודע מה יהא ערכו בעוד חדשים מספר? אפשר שהוא בלבד יפריד בין החופש לבין העריצות המשוריינת; אפשר שהוא יהיה המכשול האחד אשר, אם יחזיקי בו בחמתיאוש, ישפיע על מהלכו של קרב אדיר.

מאתר שרכשת לך השקפה זו — והן זו היא הדרך האחת בה יכול ברידעת להשקיף על מחסומי-הדרך — הרי תהא מוכן מבחינה נפשית להקדיש מידה הגונה של זמן ושקידה ללימוד בחירת-מקומם, בנינם והגנתם.

את מחסומי-הדרך אפשר לחלק לשלושה סוגים: מחסומי-דרך גדולים שיש בהם כדי לעצור טנקים; מחסומי-דרך קטנים שטנק יכול לעבור על פניהם, מה שאין כן מכונית משוריינת או כלי-רכב אחר; ומחסומים נעים, כגון עגלות, קרונות או מכוניות ישנות, שבשעת חירום אפשר להשתמש בהם במהירות לשם יצירת מעצור כל שהוא לאויב. במחסומי-דרך גדולים יש להשתמש אך ורק לשם חסימת המעברים שבין מעצורי טנקים יציבים; שכן ברור, כי שטות היא לשם מחסום-דרך גדול ויקר בנקודה בדרך ששדה פתוח משתרע סביבה ואשר טנק יכול בנקל לחצותו, כאשר יטה הצדה מן הדרך, ויעקוף את המחסום.

קביעת מקומם של מחסומי-הדרך להגנה

קביעת המקום למחסומי-הדרך קשורה קשר אמיץ עם התכנית הכללית של ההגנה. רשאי אתה לקבל כמושכל ראשון כי המקום בו אתה שם את מחסומי-הדרך, שם יהיה עליך להלחם; ולפיכך עליך לשימו כן שיכביד ככל האפשר על תפקידו של אויב תוקף. במלים אחרות: שים אותו במקום הקשה להתקפה והנוח להגנה. אם תקבל תמיד כהנחה, כי מחסומי-הדרך שלך יותקף קשה מן החזית, מן האגפים ומן העורף, הרי יבוא יום ויהיה לך יסוד רב להחזיק טובה וברכה לעצמך.

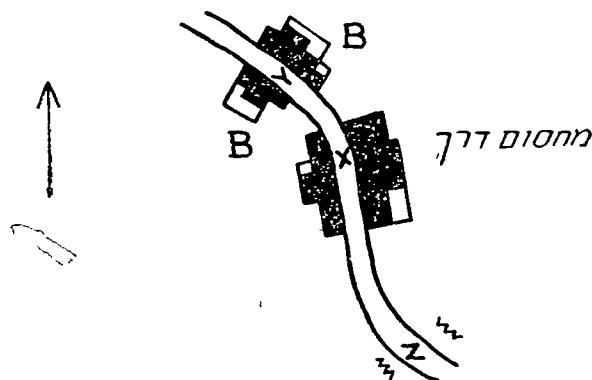
הטקטיקה הטובה היא, לקבוע את מחסומי-הדרך במקום שהאויב ייתקל בו באופן בלתי צפוי ולגרום לו שיקא מהסס דוקא במקום שבו הוכן על ידך הכל כדי להפיק את התועלת השלמה ממבוכתו הזמנית. מיצרי-הרים, ערוצים עמוקים, יערות סבוכים, דרכים חפורות — אלה הם גורמי הנוף המסייעים ליעילותם של מחסומי-הדרך; נצלם ככל האפשר.

ליד עיקול הדרך

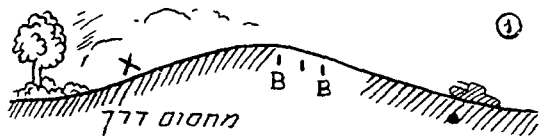
המחסום הזה (X) מוגן משני כיווניו. כלי רכב הבאים מהצפון היו רואים אותו ראשונה ונעצבים ליד Y. הרמנים (B) נמצאים בבתים משני הצדדים, מוכנים לפעול משיעמוד כלי-הרכב. התחבורה מהדרום היתה נעצרת ליד Z. כאן אין בתים, ולפיכך נמצאים הרמנים בחפירות.

מעבר לראש גבעה

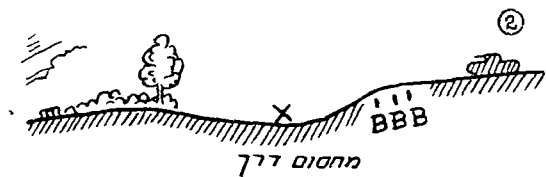
אין כלי-הרכב, המטפס ועולה (ראה שרטוט 1), יכול להבחין במחסום אלא אם הגיע לפסגה. ליד BB יש לקבוע רמנים מצויידים ב"בקבוקי מולוטוב".

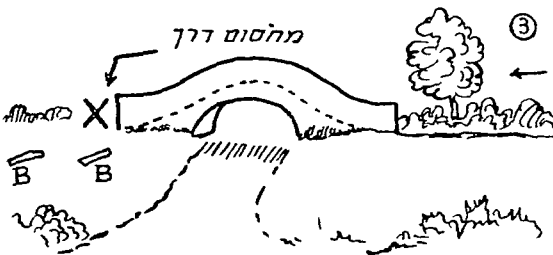
במסלול בלתי-צפוי

דעתים מצוי בדרך מורד שאין להב-
הין בו ממרחק, משום שהדרך נמשכת
ישרות מעבר לו והלאה (ראה שרטוט 2).
הרי זה מקום מצוין להפתיע כלי-רכב הנע
במהירות.

על גשר גבנוני

הללו נטויים, כרגיל, על גבי תעלות
(ראה שרטוט 3) הם מהווים מחסומי-דרך
ממדרגה ראשונה. המחסום עצמו חייב
להיות איתן — ואם אפשר מחובר לגשר.
הגרמנים נמצאים בחפירות מוסתות יפה ליד

B ייתכן שלא תהיה האפשרות להפיק תועלת אף מאחת העמדות המפתיעות הללו;
וכדי שמחסום-הדרך יהא מותאם לשאר סדורי ההגנה יהיה צורך לקבוע את מקומו באופן
כזה, כי יראה ברורות, ממרחק ניכר, לאויב המתקרב. אם אויב זה יהיה בטנק, הרי
שיפתח מיד באש על המחסום כדי להרסו במידה כזו שתאפשר לעבור עליו. כדי למנוע
זאת, יהא מן התבונה למתח לפניו מסך של מרבדים, שטיחים, סדינים, וכו', שיקחום בבתי-
הסמוכים*.) מסך ממין זה, אף לאחר פגיעות רבות בו יישאר מסך.

לעולם אל תשכח, שאם יפלו הגרמנים לארצנו — אספקתם לא תהיה בטוחה כל
עיקר, ולפיכך כל מחסנית כדורים שנוכל להשיאם לירות לבטלה, תופחת מאלה שיעמדו
לרשותם.

הדבר השני הדורש עיון בקביעת מקומו של מחסום-הדרך הוא: איפה לתת את
המגינים, כדי שתהא להם שליטה מוחלטת על המחסום והגישות אליו, בלי להיות נתונים
לאיגוף או להתקפת עורף. שינוי המקום ביצורים אחדים בלבד מספיק לעתים, כדי שאפשר
יהיה לכוון את האש של כלי-זינוק נוספים מסוגים שונים, מעמדות אחרות אשר מאחוריו או
לצדו, אל המקום הזה ועל הדרך המובילה אליו.

אם אין כוח מספיק להגנת מחסום-הדרך אפשר כי תשלחנה תגבורות לעזרתך מהללו
תהיינה זקוקות עצמן לעמדות, המוכנות מראש. הנוסף על כך צריך, שלרשות כל אחת-
ממגיני המחסום תהיינה עמדות אחדות לברירה, שאליהן יוכל לחמוק לאחר היריות.

כל שאיפת המגינים צריכה להיות להמנע מיריות, עד אשר הטווח יתקצר,
במידה כזאת, שתהיה להן השפעה משמידה, ואז, לאחר שהטיקו את מהלומתם על האויב,
עליהם להתחמק לעמדה מוסוית אחרת, ולצפות משם כיצד האויב „מרבין“ במקום שעזבוהו.
זה עתה ולהיות מוכנים להתפרצות-אש מוחשית נוספת, כאשר יתקדמו הגרמנים שוב
בהאמינם שהם „סדרו“ כבר לחלוטין את הבריטים אשר ירו עליהם לפני כן.

(*) תחבולה זו מוצעת בזמן האחרון בשורה של חוברות ומאמרים בכדי למנוע בעצ-
קליעה תכליתית להריסת המחסום, ולהגביר ע"י כך את ההיסוס של הטנק בפני ה„בלתי-נודע“

פעולתו של חיל-המצב אשר למחסום-הדרך צריכה להיות כך: שכב והעלם — פגע, ישר וקשה; — התגנב לעמדה חדשה, — שכב והעלם; — פגע שוב — הסתלק שוב — ושוב העלם.

בעשותך כך לא ידע האויב לעולם היכן אתה וכך תקיים את הדבר, שלדעתי הוא עיקר גדול במלחמה: לאחר שפגעת באויב אינך מחכה להגבתו במקום שהוא יודע כי אתה נמצא בו.

אולם כל זה מחייב מספר של עמדות, הידועות והמוכנות כבר למפרע, במקום הדרוש; ואל לך להסיח דעתך מדבר זה בזמן קביעת מקומו של מחסום-הדרך (או שמא מוטב להגדירו כ"מרכז ההתקפה").

הרי לך תיאורו של הדבר, שלו אני מתכוון בדברי על הטקטיקה של "פגע זכר" (ראה מפה 1).

לפני שהגיע האויב

הסתדרו המגינים בבית A

הבחפירות שליד 1. שני

רוכבי אופנוע גרמניים הגיעו

עם מצפון-מזרח, הבחינו

במחסום-הדרך והיה בדעתם

להתור, כשטנק של האויב

בא מעבר למפנה הדרך 3

במהירות רבה, ונעצר ליד

Z. רימוני זרחן ו"בקבוקי

מולוטוב" נזרקו עליו מיד

מהמקום המסומן ב-1; ברם,

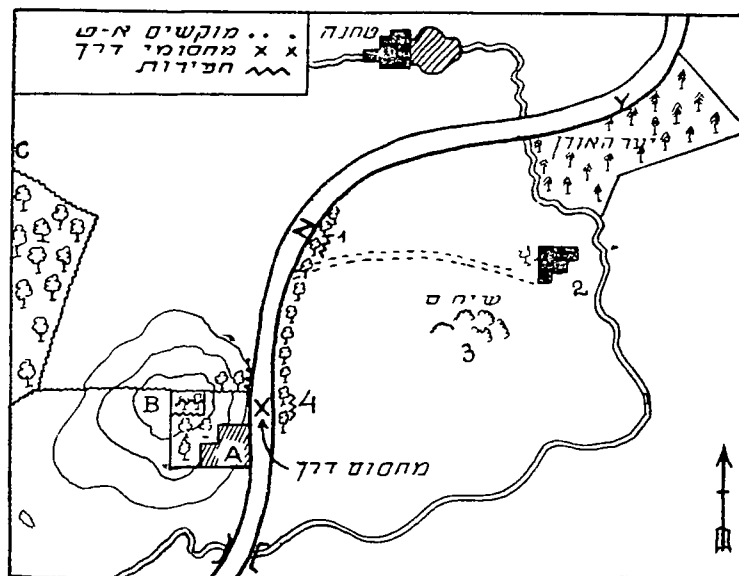
אחד האנשים לב נרתע, הטנק

הוא לאחר כה מהר, עד שהיה

שן מחוץ לסווח עוד קודם

אושפגעו בו רימונים במידה

כזו שיש בה יותר מאשר

ללדק "דחמם" ולהדהים את האנשים שבתוכו. הטנק נסוג לחסות ביער ליד Y ואילו

הרוכבי-האופנוע פתחו באש תת-מקלעים על החפירה ליד 1.

כאן פקעה סבלנותם של המגינים ליד A והם פתחו באש, הרגו רוכבי-אופנוע אחד

וצרפצעו את השני, אשר הסתלק חיש בעקבות הטנק.

המגינים שנשארו במקום המסומן ב-1 עברו לבית "2", והאנשים שנמצאו ב A

העברו לשוחות נשק שליד B.

מיד לאחר כך הביא האויב שתי מרגמות במורד הנחל אל מאחורי הטחנה,

משפתחו באש על הבית A ירתה גם מכונת ירייה אש חזקה מקצה יער הארונים

על החפירות שליד 1.

לאחר שהבית נפגע פעמים יצאו מתוך היער שתי קבוצות של גרמנים, אחת מהן

מתקדמת דרומה-מערבה, כדי לתקוף את החפירות, והשניה עולה במעלה הנחל, כנראה במחשבה לעקוף את הבית A

המגינים בבית 2 המשיכו לירות עד הרגע האחרון, והפילו שמונה מהגרמנים לפני שהנותרים נמלטו חזרה ליער.

לשמע היריות עשה הקצין, שניהל את הגרמנים התוקפים את החפירות, סיבוב מהיר, וזנק לעבר הבית 2, מתוך תקווה ברורה לתקוף את המגינים מהאגף בה בשעה שעמדו בקרב עם הקבוצה השנייה.

המגינים שליד B הבחינו בתמרון זה ופתחו באש כה יעילה, שקבוצה הזקה זו נאלצה לסגת אחר חברתה, בהשאירה כמה גופות אפורות מתפתלות בשדה.

המגינים שליד 2 פנו לאחור לעבר קבוצת השיחים שליד "3", ואלה שליד B נחלו לאורך הגדר אל היער, שליד C.

שוב הופעלו המרגמות, אחת — לעבר B והשנייה — לבית "2". כמות רבה של תחמושת הוצאה לפני שהושגו פגיעות, אולם מיד כשקרה הדבר, שוב חזר האויב, ויצא מתוך יער הארנים והתקדם במהירות. לצערנו, פתח אדם רגשני אחד קודם זמנו באש מ-"3" — והגרמנים חזרו שוב על עקבם. רגעים מועטים אחרי כן החלו שוב שתי המרגמות לזרוק למעלה גושי-עפר מסביב לשיחים שליד "3"; אולם האנשים שהיו במקום זה, לאחר שידעו כי עמדתם נתגלתה, כבר היו חבויים בתוך החפירות שליד "4", בהרטיבם את פתילי "בקבוקי-מולוטוב" ובעשותם שם את כל ההכנות הדרושות.

מיד לאחר זה שינה האויב את תכסיסו והטנק עקף את העיקול והסתער אל מחסום-הדרך, כשהוא יורה בהתקדמו.

וכמעט שעלה על המחסום, ואז נתקל ב"בטנו" בגוף המחסום והתפתל במשך שניות אחדות, חסר אונים. שניות אלה הספיקו: תחילה הוטלו חישי-מהר בקבוק בוער אחד ואחריו השני, ממקום המבטחים אשר בחפירות שליד 4, — עד אשר הטנק הפך לגיהנום נוהם ועננים שחורים התאבכו אל על. הוא הפליט יריות טרופות — ופסק. והנה הטנק המטיל אימה הפך חורבה עלובה.

בראותו מה שעלתה לטנק, החל חיל-הרגלים הגרמני, שהלך בעקבותיו. להסס יעמד על מקומו ויהי מטרה מצויינת למגינים שליד C שהחלו לירות בהם במטות נוח. כזה היה המצב בשעה שהגששים הקדמיים של אחד מהפטרולים היחמים שלנו הגיעו מצד דרום, כדי לראות מה פשר המחומה והרעש.

כעבור רגעים מועטים כבר התקדם הפטרול במורד הנחל ועסק בחיסול שרידי חיל-הרגלים הגרמני שנמצאו ביער הארנים. מענין הדבר, שאירע לחבר עובדי המרגמה הגרמנית: כנראה שבשעה שהמגינים נעו מ-B ל-C וצפו אל הטחנה, ראו יפה את הגרמנים כשהם פועלים במרגמות, אולם הואיל ולא גרמו כל היוזק — ולמעשה ביבזו את תחמושתם — נמנע הקורפורל מלפתוח באש.

מיד לאחר שהטנק נפל בנופלים, החל חבר עובדי המרגמה "לארוז את חפציו ולסגת ל-Y. והן זה היה הרגע המתאים ביותר להרביץ בהם! רק שנים מאנשי האויב הצליחו לחצות את השטח שבין הטחנה ל"יער הארנים", וגם לזה לא היה ערך רב, כי ששם פגשו בפטרול לוחם שלנו, בדיוק בצאתו משם!

אחרי כן, משבאה ההרגעה, ניסו אחדים מקציני-המטה להכריז לעצמם מחדש את תמונת-הקרב. אחד מהם אמר: הנה לכדתם טנק, הרגתם 17 גרמנים, פצצתם ולקחתם בשבי מספר הגון של אחרים — מעשה מפואר הוא. אולם היוצא מגדר הרגיל הוא, כי אנשיכם לא סבלו אף אבידה אחת! על כך השיב הסרג'נט: אכן, סאָר, לא היתה כל סיבה לכך שנסבול אבידות כל שהן!"

אחרי הדברים האלה נדמה הקבוצה הקטנה. כי אמת גדולה השמיע הסרג'נט. האחד שנתאכזב מפעולה חרוצה זו היה המומחה למוקשים א.ט., אשר שם את מוקשיו בצדה של הדרך, מתוך תקווה, שהטנק יסטה מן הדרך הישירה בראותו את המחסום. אך צפויה לו בודאי הצלחה רבה יותר בהודמנות אחרת. ועתה ודאי ששמתם לב, כי למגינים היו נגרמות אבידות רציניות רבות אלמלא התאפקו, עד אשר הלמו במדוא כוחם, ומיד הסתלקו — וזהו מה שאני קורא בשם הטקטיקה של "פגע וברח".

ברם, מן הצורך היה שתהיינה להם גם עמדות ותכניות מוכנות מראש, וצריך היה שמחסום-הדרך יקבע במקום המתאים לתחבולות-הטקטיקה שבה עמדו להשתמש. עד כאן — על קביעת מקומם של מחסומי-דרך; ועתה — נעבור אל הגנתם.

הגנה אקטיבית של מחסומי-דרך

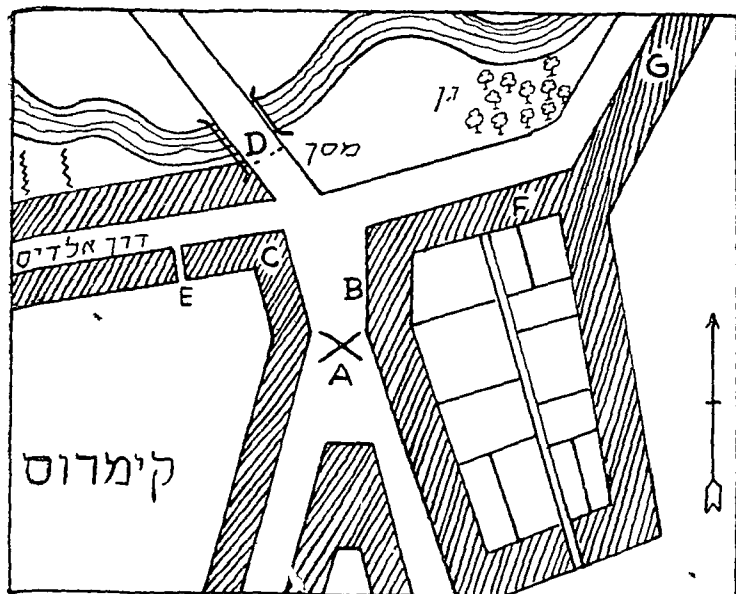
קביעת מחסומי-הדרך באופן שיהא מתאים לגמרי לתכנית הכללית של ההגנה, מטילה הגבלות חמורות על החופש של בחירת העמדה; אולם נניח, שבחרת את המקום מתוך התחשבות ראויה עם מערכת ההגנה העיקרית מחד גיסא, ועם גורמי-ההגנה הטקטיים של הסביבה מאידך גיסא. ואז שאלנו את עצמך: "שמא מוטב יהיה להזיזו במקצת במעלה הדרך, או טפח — במורדה?" וגם לאחר שנקבע מקומו באופן סופי ודאי שתהיה בלתי-מרוצה, משום שרק לעתים נדירות, נדירות ביותר, יכול אדם להגיע לשלמות גמורה בקביעת מקום למחסום-דרך, ולפיכך שאל את עצמך: "על שום מה אינני מרוצה מעמדה זאת?" לתשובתך על שאלה זו תהיה השפעה רבת תוצאות על עריכת סדרי ההגנה שלך. אפשר לתאמר: "המחסום קרוב מאוד לקצה היער, והאויב יוכל להתחמק אל מסתור היער"; או: "הבתים ההם חולשים על עמדות המגינים"; או: "טנק יוכל לעקוף כאן", — ואזי מיד תתחיל לחשוב במושגים של תיל דוקרני, תפיסת בתים או זריעת מוקשים א.ט.

לאחר כך רד בדרך, מחוץ לתחום-ראית המקום שנבחר, וקרב אל מחסום-הדרך, בדמותך כי הנך פולש נאצי. ותאר לעצמך כיצד יתקיף הנאצי. חזה בעיני רוחך את הגרמנים הזוחלים בחפשם אחרי המגינים ובתכנום את ההתקפה עליהם מקרוב. לאחר זה תמצא, כי יקך עדיך להגיע למסקנות בדבר עריכת ההגנה שלך. בעסקך בנושא זה של ההגנה אל נא תעשה את הטעות המקובלת לחשוב רק על הגנה סטטית, אלא אמור לעצמך: "אתה מתקיף את מחסום-הדרך שלי, ואני אתקיף אותך!"

ותחליט בלבך, שכל אויב אשר יעצר באופן זמני לא יורשה לסייר מתוך נוחיות את העמדה, לחקור במנוחה את מערכת הגנתך ולתכן מתוך שלווה את תכניתו כיצד לשדד את כולכם לעולם-האמת. שקול למפרע, כיצד תפריע ותסכל את הכנותיו ואת מערכת אנשיו. אדרבא, אם בחר כהלכה אתה, תשקול כיצד תוכל אתה להטיל ראשון את מהלומתך! הדך מחשבה זה בא לידי ביטוי חי ובולט במקרה של מחסום-הדרך ליד קימרוס.

הקצף ליד קימרוס

המחנות הבריטיים הנר-
סוגים, מאחר שתחליטו
להחזיק בעיירה הזאת, שמו
מתסום דרך ליד A התחמור
ני להגן עליו מתוך הבתים
B, C; וכן הטילו הם מסך
לרחוב הדרך ליד הגשר D
ושני אנשים, עם מוקשים
א.ט. ערוכים על קרש ארוך,
נמצאו תבויים יפה במבוא
שבין הבתים, ליד E.

צופים הודיעו על שני טנקים המתקרבים מצפון-מזרח, לפניכם רוכבי אופנוע
ואחריהם שלוש מכוניות טעונות חיל-רגלים. רוכביהאופנוע הקיפו את הפינה, ראו את
מחסום-הדרך, פנו ימינה והמשיכו להתקדם לאורך דרך אלדיס.

לאחר שהללו עברו שמעו שני האנשים החבויים במבוא E את קול הטנקים
הקרבים ודחפו לתוך הרחוב, בפני הטנק שהתקדם בראש, את המוקשים — שפוצצו את
זחליו והרחוב נחסם לחלוטין. הטנק השני עמד, התבונן במסך שמעל לגשר, היסס רגע,
ואז הסתער על מחסום-הדרך שליד A; אולם מטר של בקבוקים בוערים קידם את פניו,
ובו ברגע שניסה להמלט מהם שאף מנועו לתוכו אש במקום אויר — ועמד מלכת. אנשי
הטנק יצאו מתוכו והיו נכנעים, לולא אחד המגינים, מזויין בתת-מקלע, שטעה בהבנת
כוונתם.

לאחר כן אמר מפקד המחלקה (שנמצא בבית C), „מה יעשה כעת חיל-הרגלים
ההוא? והסרג'נט ענה לו: „אתערב אתך, סאר, שהם יפתחו עלינו באש רצופה מרגמו
תיהם, ואז יתקיפנו בכל כוחם.”

„היכן, לדעתך, ישימו את מרגמותיהם, סרג'נט?”

„מאחורי העצים הללו בגן.”

„נכון, — אמר מפקד המחלקה, — סלק את אנשיך מכאן לפני שיתחילו.”

„לאיזה מקום נלך?” שאל הסרג'נט.

„מאחורי העצים הללו שבגן! — וגם נביא אתנו בחזרה את מרגמותיהם!” אמר הקצין

מה נכונה היא האמרה: „המזל מאיר פנים לאמיץ-הלב!” לאחר שהשאיר משמו
קטן ליד מחסום-הדרך, ושלח קבוצת-מקלע לתפוס את הבית ליד F, הוביל מפקד
המחלקה את אנשיו דרך הבתים, החצרות והמעברים שבין הבתים, אל הבנין B. בהצני
מן החלון, הבחין בשלושת המכוניות מתחת לעצים בצדה של הדרך. הן היו ריקות מאדם
אולם הוא יכול לראות את גביהם של הנאצים, כשהם נעים בין השיחים בגן, וכן ראו
פגזי-מרגמה המפליג לתוך החלל, בתנופת-טיסה בכיוון אל הבנין שליד C. כל הגרמנים
נראו שקועים עד מאוד בהתקפה זו.

מאחורי המכונות, "סילק" 3 נהגים והתקיף בגבם את הגרמנים המופתעים בטרם יכלו לפנות אחור. לא היה בזה אפילו משום קרב. אלה שנסו צפונה נפלו כעמיר לפני הקוצר באש האנשים שליד G ואלה שנסו דרומה נהרגו באש מכונות-היריה מהנקודה F. פחות מכל ציפה האויב להתקפת פתע מהעורף. ויש בכך משום לקח. והרי כמה הערות כלליות שאפשר ותפיק מהן תועלת:

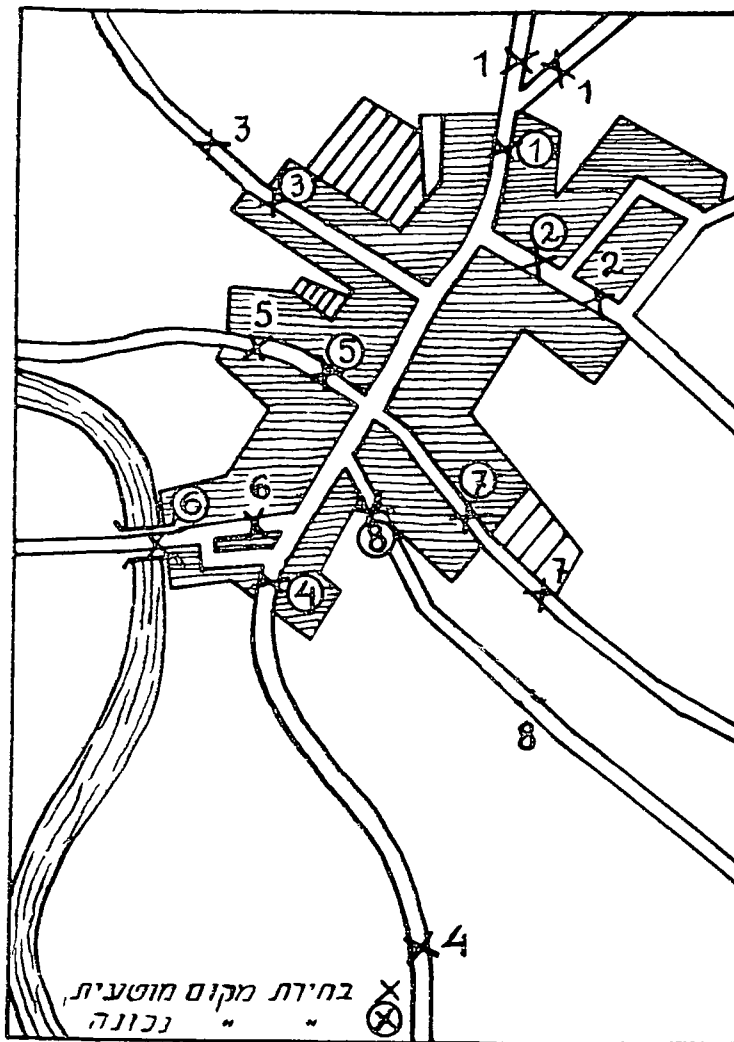
מחסומי-דרך בעומק

עריכתם האידיאלית של מחסומי-דרך היא בעומק, כדי שאם גם יצליח כלירכב של האויב לעבור מחסום אחד, יתקל במהרה בשני.

ברוב המקרים עריכת מחסומי-הדרך בעומק מכל עבריה של עיר או של כפר, היתה מצריכה מחסומי-דרך במספר כה רב, שלא היו מספיקים האנשים לשמירתם. אולם אם נשתמש במקצת ערמה, אפשר יהיה להגיע לידי עומק מסויים באותן הדרכים, שהאויב עלול ביותר להשתמש בהן.

ובראש וראשונה, שים לב לנקודות אלו, בזמן שאתה קובע מקומות למחסומי-הדרך:

שמונה הן השגיאות בקביעת מקום למחסומי-דרך

1. השימוש בשני מחסומים

במקום שמספיק אחד.

2. השארת כניסה פרוחה, (שתאפשר לעקוף את המחסום ע"י תנועה ברחובות הסמוכים).

3. קביעת מחסום בעמדה שאינה ניתנת להגנה, בשר-זה שמצויים בתים שאפשר להגי עליהם מתוכם.

4. מחסום ב"תלל תכלת" פתוח בלי שיהיה חלק כל שהוא במסגרת ההגנה הכללית.

5. מחסום בדרך ישרה; הוא חייב להקבע בעיקול הדרך (במקום שהדרך סוטה בכיווונה).

6. מחסום שאינו מונע מאת האויב את השימוש בגשר.

7. מחסום שנקבע במקום שטנק יוכל לעקפו.

8. דרך שהוחננה כליל.